

תהילה/ש"י עגנון – נקודות סיכום ללימוד היצירה

1. מאנה הנובלה א - סידרה של שבע פגישות בין המספר לתהילה (חמש פגישות "מקרות", ושתי הפגישות האחרונות – יזמות). מפגישה לפגישה לומד המספר יותר ויותר על דמותה של תהילה, מתפעל ממנה ומושפע לטובה. ב – ביצירה יש סיפור מסגרת (הסיפור החיצוני, של המספר) וסיפור פנימי (סיפור עברה של תהילה, המסופר מפיה, בפגישה השביעית).
2. דמותה של תהילה יצירה זו מעמידה במרכז את הדמות המופלאה של תהילה. דרכי איפיון: איפיון ישיר: בפיסקת הפתיחה יש איפיון פנימי (תכונות) ואיפיון חיצוני (מראה). איפיון עקיף: מתקבל על-ידי תיאור של התנהגותה, סגנון הדיבור שלה, מעשיה, וכו'. איפיון על-ידי אנלוגיה ניגודית: מתקבל על-ידי ההשוואה (שעורך גם המספר עצמו) עם הרבנית. איפיון על-ידי שמה – תהילה : קוראת כל-יום ספר תהילים, מהללת ומשבחת כל דבר, שמה יצא לתהילה. התהליך שעברה תהילה: נפשה היתה שייכת לשרגא, והיא נישאה לאדם וחיה חיים שאין בהם אהבה ומסירות, אלא גש על חיצוניות (העסק). רק לאחר העונש, שחזר שלוש פעמים, התעוררה לשנות את חייה ומאז – כל חייה מיועדים לתיקון וכפרה על מעשי אביה (שלא ביקש מחילה משרגא) ומעשיה (שחיה ללא מודעות ואהבה). תהילה כדמות סמלית תהילה מוצגת גם כסמל לעם ישראל. הבט זה מתקבל באמצעות דמותה שהיא כמעט אגדית (תולדות חייה המיוחדים, גילה המופלג, מותה הפלאי, צדיקותה). היא מסמלת את הנצחיות ואת התקווה לגאולה, למרות היסורים. גם מוטיב ירושלים ומוטיב תהילים ממחישים היבט זה.
3. מאנה המספר מספר עד (עד ראייה במפגשים איתה ועד שמיעה – כששומע את סיפוריה). המפגשים עם תהילה משפיעים עליו בהדרגה. הוא חוזר לירושלים ו"מחפש דרך והקשר איתה מזמן לו הזדמנות להתקדמות רוחנית. כשם שתהילה עברה בחייה תהליך של מודעות ותיקון עצמי – כך היא עוזרת למספר להגיע לתיקון אמיתי. בסוף פגישותיו עם תהילה הוא מוכן לחסד של ממש – כתיבת המכתב לשרגא.
4. מאנה אחרות תפקידי הרבנית והחכם הירושלמי: א- לשמש רקע של החברה, התקופה והמקום. ב- לשמש גורמים מזמנים לפגישות של המספר עם תהילה. ג – לספק למספר פרטים שונים על תהילה. ד- הרבנית היא דמות אנלוגית לתהילה (אנלוגיה ניגודית).
5. מאנה ירושלים ירושלים עיר הקודש היא מקום התרחשות העלילה. לתהילה יש יחס מיוחד לירושלים, והיא מזכירה זאת בהזדמנויות שונות. ("כל מי שבא לירושלים נחקק בלבנו ואין אנו שוכחים אותו" ועוד). נוצרת הקבלה בין תהילה לירושלים: לשתיהן יופי פנימי וחיצוני, שילוב של עבר והווה, קדושה ונצחיות, פורענות בעבר ותקווה לעתיד.
6. צרכים הנובלה: מצוות לאו להתבייש ניתנו, הווה דן את כל האדם לכף זכות, כל מה שעושה ה' הוא לטובה, חסד לכל אדם ובכל זמן, לא להרבות בדיבורים (לכל אדם נקצבה מכסת דיבור בחייו), זריזות, מאור פנים, טהרה (הסיפור נפתח במים – סמל הטהרה, ומסתיים במים).

שאלות מבחינות בגרות על "תהילה"/ ש"י עגנון

1. קראי את הקטע הבא, הלקוח מהנובלה "תהילה":

הרהרתי בלבי, מי יגלה עפר מעיניך, אבא, שריחקת את שרגא בשביל חסידותו והרי חתנך שנתת לי במקום שרגא עושה מעשה שרגא.

בקטע זה רומזת תהילה על מעשה שאירע כשהייתה בת 12.

מהו האירוע? תארי כיצד השפיע האירוע על מהלך חייה, והסבירי את השפעתו על השקפת עולמה בשלבי חייה השונים.

2. יש הטוענים כי תיאור עברה של תהילה פוגם בהצגתה כצדקת, ואילו אחרים טוענים כי תיאור עברה דווקא מחזק את דמותה כצדקת.

חזוי דעתך על קביעה זו. הסבירי דברייך ובססי אותם על דוגמאות מהנובלה.

3. "כשמאריכין לו לאדם ימיו ושנותיו זוכה ורואה דברים הרבה, גם טובים וגם טובים מהם".

מה אפשר ללמוד מדברים אלו של תהילה על תפיסת עולמה? הביאי מהיצירה שתי דוגמאות לכך שתהילה מתנהגת לפי תפיסה זו.

4. "תהילה היא בגדר סיפור קודש. היצירה מתארת תהליך של חינוך עצמי, עמידה בקשיים והכרעת הלב לאמונה"

א. תארי שלושה קשיים שתהילה מתמודדת עמם עד עלייתה לארץ ישראל.

ב. כיצד "הכרעת הלב לאמונה" באה לידי ביטוי בנובלה?

5. א. תארי את הרבנית מנקודת המבט של תהילה ומנקודת המבט של המספר.

ב. הסבירי מה תורם השימוש בנקודות המבט השונות להבנת הסיפור.

6. מהו סיפור המסגרת ב"תהילה" ומהו הסיפור הפנימי?

הסבירי את התרומה של מבנה היצירה למשמעותה.

7. מהו סוג המספר ב"תהילה"? הסבירי והדגימי את השפעתו על אופן הצגת ההתרחשויות והדמויות.

חלק א

עני על שתיים מהשאלות הבאות: (25 נקודות לכל שאלה. סה"כ: 50 נק')

1. א. תארי את הרבנית מנקודת המבט של תהילה ומנקודת המבט של המספר.
- ב. הסבירי מה תורם השימוש בנקודות המבט השונות להבנת הסיפור.

2. "תהילה היא בגדר סיפור קודש. היצירה מתארת תהליך של חינוך עצמי, עמידה בקשיים והכרעת הלב

(=בחירה) לאמונה"

- א. תארי שלושה קשיים שתהילה מתמודדת עמם עד עלייתה לארץ ישראל.
- ב. כיצד רואים כי תהילה בוחרת לחיות באמונה? הביאי שתי דוגמאות מהנובלה.

3. א. תארי את פתיחת היצירה. במה שונה פתיחה זו מפתיחה של סיפור רגיל? נמקי דברייך.

ב. תארי מה קורה בסיום היצירה. הסבירי כיצד סוגר הסיום את תולדות חייה של תהילה.

חלק ב

4. בחרי שניים מהמשפטים הבאים. עני לגבי כל משפט -

מי אמר את הדברים ובאילו נסיבות? תארי את הדמות. (15 נק' לכל משפט. סה"כ 30 נק')

א. "ברכת הודיה ודאי לא אשמע מפיה"

ב. "עד שלא תבוא החמה תצא הנשמה"

ג. "אל תאמר כן. גוי טוב הוא שראה בצערי והחזיר לאותה עניה..." (30 נקודות)

5. בחרי שניים מהמושגים הבאים. הסבירי את תפקידם ביצירה והביאי לכך דוגמא מרכזית.

(10 נק' לכל מושג. סה"כ 20 נק')

א. אנלוגיה ניגודית

ב. ירושלים

ג. מספר עד

ד. אפיון עקיף

ב ה צ ל ח ה !

